

Toegepast

Door Danielle Vosseveld

Dyslexie lettertype

Ontwerp: Christian Boer (studiostudio)

Bij de keuze voor zijn afstudeeropdracht aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) liet Christian Boer zich inspireren door zijn dyslexie. Hij had eerst het plan om een dyslexievriendelijke lay-out te ontwerpen.

Hij vond in de literatuur veel informatie over dyslexie. Een kenmerk is het onbewust draaien en spiegelen van letters. Letters als b, d, p en q zijn daardoor bijna uitwisselbaar. Een dyslecticus kan een letter ervaren als object, in plaats van teken. Een ander kenmerk is het missen van een punt en hoofdletter, waardoor zinnen aan elkaar worden gelezen. Vaak moet iemand met dyslexie dezelfde zin vaker lezen voor hij begrijpt wat er staat. Dit kost de nodige inspanning om de tekst te begrijpen.

Na het lezen over het spiegelen en draaien van letters, visualiseerde Christian letters die maar op één manier te lezen zijn. Hij werkte deze letters uit tot het eerste ontwerp van het lettertype. Dit testte hij op acht mensen met dyslexie. Zij reageerden positief en waren vanaf dat moment betrokken als testlezers bij het project.

Het lettertype kenmerkt zich door een differentiatie van de letters. Hoe meer verschillend de letters, hoe minder ze te verwisselen zijn. Dit uit zich door de verdikkingen bij de letters en de verschillende vormen van de b, d, p en q (afbeelding 1).

De dikkere kant van de letter is aan de onderkant. Hierdoor zijn ze 'verankerd' aan de grond. De verdikkingen vormen samen een soort basislijn. Daardoor wordt er minder vaak versprongen van regel. De hoofdletters zijn iets groter en dikker, dat stopt zelfs de zware dyslecticus met doorlezen (afbeelding 2).

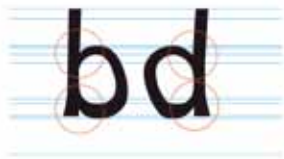
Op de HKU waren ze niet heel enthousiast over het lettertype. Dit kwam omdat alle typografische regels met dit ontwerp overboord werden gegooid. Er werd alleen gekeken naar functionaliteit. Het afdelingshoofd, zelf ook dyslecticus, zag gelukkig wel mogelijkheden.

Het lettertype is na vijf schetsfases verder uitgewerkt. De eerste en laatste schets van de letters liggen niet ver van elkaar. De testlezers wilden geen mooi lettertype, alleen een prettig leesbaar lettertype. Bij de detaillering werd de dikte van de hoofdletters nog wel iets verminderd, want lichte dyslectici zagen vooral vlekken in de tekst.

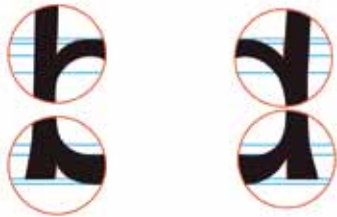
In 2009 heeft de Universiteit Twente het lettertype getest. De indicatie was dat er minder leesfouten waren bij een test met fonetische woorden. Uit de resultaten van een onderzoek, gepubliceerd in juli 2012, blijkt dat leerlingen met dyslexie 48,6% meer zijn gaan lezen bij gebruik van het lettertype Dyslexie. Daarbij zijn er minder spel- en leesfouten, kunnen ze sneller lezen en is er een beter tekstbegrip. De mond-tot-mondreclame zorgt voor veel aanvragen. Hoewel onderzoeken belangrijk zijn, tellen voor Christian vooral de verhalen van gebruikers. Zijn vriendin, ook dyslecticus, moest op haar stage veel lezen en was na een halve dag al vermoeid. Bij installatie van het lettertype op haar computer kan ze beter doorwerken.

Christian is na zijn afstuderen fulltime actief met zijn grafisch ontwerpbedrijf en de distributie van het lettertype. Hiervoor moest hij veel teksten lezen van o.a. de belastingdienst. Deze zet hij om in zijn lettertype om er doorheen te komen. De belastingdienst kan het dus nog makkelijker maken.

typeface: Dyslexie Regular
size: 90 pt

details 200% enlarge

details 200% enlarge overlapped

details 200% enlarge

details 200% enlarge overlapped

Afbeelding 1. Verschillen letters b en d en letters m, n en r

Afbeelding 4. Detaillering letters is precisiewerk

typeface: (black) Dyslexie Regular
size: 90 pt
typeface: (red) Helvetica Regular
size: 90 pt

Afbeelding 2. Verschil Dyslexie (zwart) ten opzichte van Helvetica (in rood)

Afbeelding 3. Dyslexie

Afbeelding 5. Toepassing lettertype in kinderboeken